

Slovenska literarna zgodovina je doslej popolnoma prezrla važnost obravnavanega razdobja v Trdinovem življenju. Dejansko pa nam nudijo prav dogodki v Fiume vkljub svoji navidezni nasprotnosti važen vpogled v značaj, miselnost in duševna svojstva avtorja »Bajk in povesti«, iz njih celo lahko razberemo mnogo gibal njegovega ustvarjanja. Zamotana problematika Trdinovega službovanja in njegove upokojitve leta 1867. pa ne odkriva samo vrsto doslej neznanih zunanjih sil, ki so vplivale na njegovo usodo, ampak nam razjasnjuje tudi njegovo osebno poseganje v neizbežno nesrečo, ki ga je zadela. Vse to pa izvira iz njegove enosmerne egocentrične narave. Spričo borbe, v katero se je v teh letih zapletel, je seveda stopilo njegovo literarno delo precej v ozadje. Čudno pa je, da se je prav v tej življenjski krizi posvetil predvsem gojitvi hrvatske književne besede, kar dokazujejo poleg objavljenih dopisov v hrvatskih časopisih v njegovi zapuščini ohranjeni osnutki za novele in romane. Zaradi tega dejstva pa se pojavlja vprašanje, ali bi bil Trdina sploh kdaj obogatil slovensko literaturo z »Bajkami in povestmi«, da niso opisani dogodki popolnoma preusmerili njegove življenjske poti?

Severin Šali

Bajka

Mikici v spominsko knjigo

Zlat čolniček v zarjah plava,
vozi tvoje bele sanje,
zvezdice so vtlane v jadra,
sedajo metuljčki nanje.

Vsa srebrna sije voda,
igrajoč pené se valčki,
ko zvečer zapreš očesci,
vile pridejo in palčki,

pa ovenčajo te z zvončki,
ki so v čudežnem vrtilčku
se razcveli samo zate.
Kraljič jezdi na konjičku,

sinji plašč ima čez rame,
biseri na njem žarijo.
Ko te kliče, šepne vila:
»Pusti, njene sanje spijo.«